

I. Literatură și cultură și civilizație

Roxana NUBERT/Ana-Maria DASCĂLU ROMIȚAN (Timișoara/București):

Imaginea dictaturii în romanul *Animalul inimii* de Herta Müller – cu referire specială la limbaj

Abstract: În romanul ei *Animalul inimii* (1994), Herta Müller evocă o imagine apocaliptică a României în timpul dictaturii comuniste, Timișoara reprezentând fundalul tragic al evenimentelor narate. Din această perspectivă, limbajul devine pentru autoare o modalitate de a se distanța de sistemul dictatorial, ea reușind să exprime prin procedee specifice limbajului circumstanțele generate de sistem. Aforismele și expresiile folosite în text redau comportamentul și mecanismele de comunicare deformate ale protagoniștilor, demonstrând prezența constantă a forțelor de Securitate și ale dictaturii. Scriitoarea apelează deseori la repetiții pentru a reflecta teama permanentă față de forțele de represiune ale autorităților. Astfel, limbajul reprezintă pentru Herta Müller o formă de rezistență împotriva regimului totalitar și în același timp singurul loc de exprimare a libertății, chiar în condițiile unei dictaturi.

Cuvinte cheie: dictatură, aforisme, zicale, repetiții, „animalul inimii”, literatura de expresie germană din România, Herta Müller.

Markus Fischer (București):

“Eu este un altul” – Imagini proprii și străine în romanul lui Max Frisch *Stiller*

Abstract: Pornind de la dictonul lui Arthur Rimbaud „Je est un autre”, Max Frisch dezvoltă în jurnalele sale timpurii ideea unei iubiri, care ar trebui să se orienteze după interdicția imaginilor conforme cu Vechiul Testament și, din principiu, să nu se facă “chipuri”, fie că este vorba de chipul propriu sau al celuilalt. Rădăcinile acestei credințe, se pare, creștine, se fundamentează în romanul lui Max Frisch *Stiller* pe o atitudine estetică (cum a fost analizată de Søren Kierkegaard în scrierile sale, mai ales în *Sau-Sau*), precum și pe o concepție existențialistă despre viață (cum a fost dezvoltată de Jean-Paul Sartre în opera sa filozofică). Romanul lui Max Frisch *Stiller* poate fi citit ca experiment literar, care încearcă să atingă ca scop final iubirea și acceptarea de sine prin autonegare și negarea celuilalt.

Cuvinte cheie: Max Frisch, Søren Kierkegaard, Vechiul Testament, experiment literar

Alexander RUBEL (Iasi):

„Împotriva Indienilor”. Reprezentarea dușmanului în „Furtună de oțel” de Ernst Jünger

Abstract: Acest articol prezintă descrierile „dușmanului” făcute de Ernst Jünger în opera sa de debut, bazată pe experiența personală trăită în Primul Război Mondial. Este vorba de „Furtună de oțel”, a cărei primă ediție a fost publicată în 1920. Caracterizarea soldatului francez, englez, scoțian și a patrului de indieni variază foarte mult de la o ediție la alta. De-a lungul timpului au existat șapte ediții diferite (ultima dintre ele, prilejuită de editarea operelor complete din anul

1978). Dacă în special ediția din anul 1924 conține pasaje cu o tentă naționalistă, în care Jünger ironizează, de exemplu, cultura franceză, asemenea pasaje au fost eliminate la revizuirea ediției din 1934. În general, descrierile lui Jünger denotă un mare respect față de adversar, fapt ce ține de un etos cavaleresc care în timpul Primului Război Mondial însemna parte a trecutului istoric. Până la ultima ediție au mai rămas doar câteva nuanțe minore de rasism, tipice perioadei imperialiste germane, care pot fi localizate doar în unele scurte pasaje referitoare la descrierea forțelor militare coloniale din Maroc și India.

Cuvinte cheie: Ernst Jünger, Furtună de oțel, Primul Razboi Mondial, Journal, memorie, dusmanul.

Maria SASS (Sibiu):

Nici ceea ce părea foarte trainic nu mai avea durabilitate. Prezentarea imaginii proprii și a celuilalt în romanul lui Andreas Birkner Die Tatarenpredigt

Rezumat: Prezentul studiu este unul de imagologie. Pornind de la aspecte teoretice privind conceptele de auto-image și hetero-image, sunt analizate constructele imagologice a două grupări etnice din romanul scriitorului de expresie germană din România Andreas Birkner. În cadrul acestei analize, imaginea proprie se identifică cu cea a sașilor din Transilvania, iar imaginea celuilalt este a romilor. Analiza romanului lui Birkner permite concluzionarea că au existat anumite imagini mentale care aveau rădăcini adânci în realitatea istorică și, în parte, care pot fi explicate prin parametri ai memoriei colective. În acest context trebuie privite stereotipurile și prejudecățile.

Cuvinte cheie: Andreas Birkner, imagologie, auto-image, hetero-image, stereotip, prejudecată

Carmen Elisabeth PUCHIANU (Brașov):

Reprezentarea sinelui propriu și a celui asumat în piesa “Caz de îngrijire permanentă” de C. E. Puchianu și R. G. Elekes

Abstract: Articolul propune o analiză a punerii în scenă a piesei *Pflegefall* (Caz de îngrijire permanentă) de C. E. Puchianu și R. G. Elekes din perspectiva interrelației dintre sinele real și cel ficțional reprezentat pe scenă. Autoarea face referire la unele mijloace specifice de manifestare scenică a sinelui propriu și celui asumat prin autoficțiune și travesti.

Cuvinte cheie: autoficțiune, grija sinelui, caz de îngrijire permanentă, travesti.

Sunhild GALTER (Sibiu):

“Alteritatea” drept partener indispensabil prezentat în romanul *Der Mann schläft* [Bărbatul doarme] de Sibylle Berg

Abstract: Sibylle Berg prezintă în romanul ei *Der Mann schläft* o definiție nouă, nihilistă a iubirii. Nietzsche consideră că omul modern l-a ucis pe Dumnezeu, partea sacră din sine, Dürrenmatt

descrie lipsa de speranță a societății postmoderne iar Berg prezintă sfârșitul tuturor ipostazelor cunoscute ale iubirii. Pentru protagonista ei este de ajuns să fi găsit pe cineva, care are nevoie de ea în aceeași măsură în care are ea nevoie de el ca să se simtă împlinită și în siguranță. Dar “bărbatul” dispăre în timpul unei călătorii în Asia, în timp ce merge să cumpere ziare. După o așteptare zadarnică timp de trei luni protagonista decide să rămână în acel loc și să-și petreacă restul vieții ei nefericite acolo. Romanul dispune de o structură foarte interesantă fiind compus din yeci de scene, care nu sunt aranjate în mod cronologic ci referindu-se la perioada petrecută cu “bărbatul” și cea fără el, ceea ce conferă povestirii un anumit dramatism în ciuda lipsei de acțiune externă.

Cuvinte cheie: Sibylle Berg, *Der Mann schläft*, definiție nihilistă a iubirii, lipsă de speranță.

Joachim WITTSTOCK (Sibiu):

În împletitura identităților.

Momente de istorie culturală, evocate prin cazul lui János Bolyai

Abstract: Transilvăneanul János Bolyai (1802-1860) nu încetează să trezească atenția celor interesați de istoria științei, el fiind unul din întemeietorii geometriei neeuclidiene. Bolyai preocupă și pe cercetătorii filozofiei, datorită unei utopii sociale, expusă în scrierile sale, nepublicate în timpul vieții. Este știut, din documentații mai vechi și mai noi, că neamul maghiar de nobili Bolyai are la bază și o inflecțiune germană, prin greavi săsești. În Valea Calvaserului, situată la nord de Valea Hârtibaciului, se află comuna Buia, numită de maghiari Bolya, de germani Bell, unde familia Bolyai dispune de o moșie și de un castel. Autorul prezintă în lucrarea de față demersuri privind genealogia lui János Bolyai și relatează descinderi la locurile unde a trăit Bolyai, la Buia, Domald (Comuna Vișoara) și Târgu Mureș.

Cuvinte cheie: Istoria culturală a Transilvaniei; matematicianul și filozoful János Bolyai, originea și locurile legate de biografia sa și a neamului său.

Alexandra CHIRIAC (Iasi):

“Bertoldo” si versiunea sa transilvăneană de la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Rolul “celuilalt” în dezvoltarea literară și lingvistică a Transilvaniei luminate.

Abstract: Literatura de limbă română de la sfârșitul secolului al XVIII-lea este martora unei metamorfoze remarcabile, ideile iluminate pătrunzând pe diverse căi și canale pe teritoriul românesc, înlocuind treptat vechea ordine medievală vizibilă încă în societate, și mai ales în viața politică și culturală. În această perioadă de efervescență iluministă, “Bertoldo”, acest mic roman popular al Italiei de la sfârșit de secol al XVI-lea, este prelucrat și adaptat mai întâi în Franța, apoi în Germania, prin intermediul căreia ajunge și în Sibiu la sfârșit de secol al XVIII-lea. În centrul analizei noastre plasăm conceptul de “transfer cultural” și cel de “traducere culturală” pentru a ilustra strategiile de adaptare a materialului străin și principiile integratoare ale idealurilor iluminate în cultura de limbă română. Analizând comparativ diferite exemple elocvente vom încerca să aducem la lumină interacțiunea dintre funcțiile poetice și ideologice ale

traducerii din limba germană și rolul acestei interacțiuni în formarea și reliefarea unui nou tip de sensibilitate culturală și literară românească.

Cuvinte cheie: Aufklärung, Iluminism, transfer cultural, traducere culturală, strategii de adaptare.

II. Linguistics

Doris SAVA (Sibiu): **Reflecții asupra unor aprecieri eronate din perspectiva uzului limbii**

Rezumat: Aspecte ale uzului limbii pot fi discutate din diferite perspective. Prezentul articol dezbate printre altele recurgerea la jargon, încadrarea stilistică și expunerea lexicografică a frazeologismelor insistând asupra standardelor ce definesc valoarea unei opere lexicografice.

Cuvinte-cheie: jargon, frazeologisme, valori stilistice, standarde lexicografice

Adina-Lucia NISTOR (Iasi):

Imaginea „celuilalt” în numele străzilor din Sebeș. *Siculorumgasse, Griechengasse, Opricestengasse, Str. Saxonii Noi.*

Abstract: În prezentul studiu dorim să reconstituim și să documentăm imaginea „celuilalt” având ca punct de plecare denumirile istorice ale străzilor din orașul transilvănean Sebeș, județul Alba, întemeiat în sec. al XIII-lea de coloniști germani. Întrucât în Evul Mediu unul dintre criteriile de denumire al străzilor unei cetăți a fost și cel etnic, regăsim în numele de străzi ale orașului, etniile care au constituit populația acestuia: secuii (*Siculorumgasse*), sașii (*Sachsgasse, Herrengasse, Petrigasse* ș.a.), românii (*Opricestengasse, Suseni- și Joseni-Viertel*), grecii și macedoromânii (*Griechengasse*), precum și germanii din sudvestul Germaniei și din Austria care au întemeiat cartierul de nord al orașului, în secolul al XVIII-lea (*Str. Saxonii Noi, Str. Saxonii Vechi, Quergasse*). La imaginea „celuilalt” contribuie, în orașul Sebeș, și denumirile de străzi după localitatea înspre care duce un drum (*Petersdorfer Gässchen, Daiagasse* și *Hermannstädter Straße*) precum și numele personalităților locale sau supraregionale, care au marcat viața orașului. Amintim în acest sens, în special numele de străzi din perioada stalinistă a comunismului în România (*Str. Stalin, Str. V.I.Lenin, Str. Miciurin, Str. Malinovski, Str. Roza Luxemburg*).

Cuvinte cheie: onomastica, nume istorice de strazi in Transilvania, grupuri etnice si politice.

Sigrid HALDENWANG (Sibiu):

O privire în lumea viețuitoarelor mici cu aripi, în lumea păsărilor din Transilvania. – Cu privire la speciile bufniței – denumiri proprii, pe lângă denumiri împrumutate din limbile învecinate, în graiurile săsești din Transilvania

Rezumat: O legătură strânsă a omului a existat întotdeauna nu numai cu plante, animale, insecte, ci și cu păsările care însuflețesc curtea, grădina, câmpul și pădurea prin zborul și vocea lor. Deci nu trebuie să ne mirăm, dacă unii dintre lingviști și folcloriști sași ca Gutstav Kisch sau Pauline Schullerus se referă în povestiri, datini, poezii sau zicători la viețuitoarele mici care trăiesc în Transilvania. Trebuie însă remarcat că, în aceste lucrări, diferitele specii ale bufniței nu sunt amintite. De aceea mi-am propus, să prezint în comunicarea de față diferitele denumiri ale acestor specii atestate în graiurile săsești din Transilvania, mai ales denumirile împrumutate din limbile învecinate. Plecând de la aspectul lor exterior, speciile sunt grupate după anumite criterii. Exemple dialectale sugestive scot în evidență atât caracteristicile lor specifice cât și felul lor de viață.

Cuvinte cheie: sași din Transilvania, păsări, lingvist, folklorist

Adriana DĂNILĂ (București):

**REPREZENTAREA RELAȚIILOR DE PUTERE ÎN DISCURSUL POLITIC
(Cazul discursurilor comemorative ținute la moartea fostului președinte al Republicii
Democrate Germane Wilhelm Pieck)**

Abstract: Lucrarea de față investighează procedeul prin care se realizează la nivel lingvistic relațiile dintre diferite guverne politice și reprezentanții lor menționați în cadrul discursului politic, pornind de la pozițiile ocupate de către aceștia în cadrul sistemului. Sistemul de valori politice și justificarea lor își găsesc expresia în discursul politic oficial care conține reguli și stabilește atitudini cu caracter normativ dar totodată lasă să se întrevadă și raportul de forțe dintre susținătorii ideologiei respective. În acest scop au fost supuse analizei trei discursuri comemorative publicate pe 11 septembrie 1960 în ziarul *Neuer Weg* și rostite de către politicienii germani Otto Grotewohl, primul ministrul al RFG și Walter Ulbricht, ministru supleant al RDG precum și de politicianul român Chivu Stoica, secretarul consiliului de stat, la moartea fostului președinte al Republicii Democrate Germane.

Cuvinte cheie: discurs politic, relații de putere, limba de lemn, limbajul presei, comunism, Rumäniendeutsch.

Ana Karlstedt (Bucharest):

Imaginea "celuilalt" în pedagogia interculturală

Abstract: Pentru predarea unei limbi străine în manieră interculturală, a învăța cum să-l percepi pe „celălalt” este crucial pentru a evita neînțelegeri de ordin cultural. Articolul arată că perceperea celuilalt începe întotdeauna cu perceperea și conștientizarea sinelui. Astfel are loc un proces de a da și de a primi în care percepțiile despre celălalt și despre sine fluctuează constant în funcție de contextul în care are loc comunicarea. La intersecția între membri de culturi diferite, ia naștere un dialog în care punctele de vedere ale ambelor părți sunt modificate. Articolul arată cum percepția este un construct în care se întrepătrund originea, educația și emoțiile sinelui. Învățarea interculturală este modul de a aborda acest construct într-un mod flexibil, astfel încât

să se creeze noi modele de interpretare. Prin ea, se învață cum să intri în pielea celuilalt și să te înțelegi mai bine pe tine.

Cuvinte-cheie: comunicare interculturală, învățare interculturală (de limbi străine), diversitate culturală, identitate, alteritate

Iulia ZUP (Iasi):

Traducerile codului civil habsburgic în română

Abstract: Lucrarea de față își propune să exploreze contextul și rațiunile traducerii extensive a textelor juridice din germană în română în Bucovina în perioada habsburgică (1775-1918) și imediat după unirea cu . codul civil austriac din 1811 a fost tradus în primele trei perioade importante de traducere, corespunzând transformărilor majore administrative din provincie. Lucrarea analizează diferitele traduceri și impactul acestora asupra legislației, terminologiei și stilului juridic românesc.

Cuvinte cheie: cod civil; Bucovina habsburgică; traducere; legislație română; terminologie juridică

III. Recenzii

Maria SASS (Sibiu)

Sunt două căi, dar un singur ideal!

Abstract: Prezenta recenzie face referire la lucrarea Silviei Zimmermann *Das Königsbild im Werk Carmen Sylvas und in Fotografien des Fürstlich Wiedischen Archivs*. [Imaginea regelui în opera lui Carmen Sylva și în fotografii din arhiva princiară a casei de Wied.] Anul 2014 a avut o triplă semnificație pentru prima casă regală a României: 175 de ani de la nașterea regelui Carol I (20 aprilie 2014), 145 de ani de la nunta cu prințesa Elisabeta de Wied (15 noiembrie 1869) și centenarul morții regelui Carol I (10 octombrie 1914, la Castelul Pelesch). Silvia Zimmermann selectează și comentează texte și imagini care să ilustreze conducerea României de către Carol I, o perioadă foarte benefică pentru dezvoltarea țării.

Cuvinte cheie: Carmen Sylva, Casa regală a României, Carol I

Doris Sava (Sibiu)

Recenzie: Adina-Lucia Nistor: *Structura morfematică a grupului nominal în limba germană*. [Die morphematische Struktur der Nominalgruppe im Deutschen]. Editura Casa Cărții de Știință, Cluj Napoca, 2014, ISBN 978-606-17-0626-6, 282 Seiten

Abstract: Adina Lucia Nistor's recent book focuses on standard German, viewed from the perspective of the morphemic, internal analysis of one of the essential parts of a sentence, i.e. the nominal group (*Nominalgruppe*), in opposition to the verbal group (*Verbalgruppe*).

Key words: grammar, structuralism, nominal group, morphemics